

บทที่ 1

บทนำ

บทนำเป็นการกล่าวถึง ความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการประเมินผล
ขอบเขตของการประเมินผล ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับและนิยามศัพท์ ดังนี้

1.1 ความสำคัญของปัญหา

แนวทางการพัฒนาชนบทมุ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยหวัง
ว่าการพัฒนาดังกล่าวจะส่งผลประโยชน์ไปสู่ผู้ด้อยโอกาส หรือผู้มีฐานะยากจนแต่ในความ
เป็นจริงนั้น ผู้ด้อยโอกาสหรือผู้ที่ยากจนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถรับบริการดังกล่าวได้ เนื่องจาก
อยู่ในฐานะที่เสียเปรียบกว่าบุคคลส่วนใหญ่ในสังคม อีกทั้งบริการสวัสดิการสังคมต่างๆ นั้น
ยังไม่ปรากฏเป็นรูปธรรมชัดเจน และหน่วยงานของรัฐและเอกชนส่วนใหญ่ ก็มีลักษณะการ
ทำงานที่ในลักษณะตั้งรับ คือ รอให้ประสบปัญหามากกว่าที่จะลงไปหาผู้ประสบปัญหา
ประกอบกับทางราชการก็ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ จึงไม่สามารถดูแล
ทุกข์สุขของราษฎรได้อย่างทั่วถึง โดยเฉพาะพื้นที่ชนบทห่างไกล

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นและประกอบกับแนวความคิดในการพัฒนา
แบบ “ ล่างขึ้นบน ” เพื่อให้การพัฒนาสามารถตอบสนองต่อความต้องการอันแท้จริง ของ
ประชาชนได้มากยิ่งขึ้น ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม โดยยึดแนวความคิดที่ว่าประชาชนต้องเป็น
ผู้พัฒนาชุมชนของตนเองด้วยตนเอง ดังนั้นเพื่อให้งานสวัสดิการสังคมได้เข้าไปสู่ประชาชนใน
ชนบท และเพื่อให้เกิดรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานสวัสดิการสังคมและสังคม
สงเคราะห์ โดยให้เกิดระบบการช่วยเหลือตนเองของประชาชนในชุมชน กระทรวงแรงงาน
และสวัสดิการสังคม จึงได้ดำเนินการจัดตั้ง “ ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ” ขึ้น
และได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2530 ให้เริ่มดำเนินงาน
ได้ในปีงบประมาณ 2531 ปัจจุบันมีศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นแล้วทั่ว
ประเทศจำนวน 68,701 ศูนย์

ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านเป็นองค์กรประชาชนในระดับหมู่บ้าน จัดตั้งขึ้นในรูปของคณะกรรมการ ซึ่งทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางดำเนินงานช่วยเหลือประชาชน ผู้ด้อยโอกาสและประสบปัญหาความทุกข์ยากเดือดร้อน โดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งจะทำให้ประชาชนผู้ทุกข์ยากเดือดร้อนใน หมู่บ้านได้รับการดูแลและได้รับการช่วยเหลือ อย่างทั่วถึงและทันต่อเหตุการณ์ บนพื้นฐานของ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยให้ดำเนินการในหมู่บ้าน ในทุกจังหวัด เพื่อให้สมกับ เจตนารมณ์ของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ที่ว่า “ เป็นองค์กรของประชาชน โดย ประชาชนและเพื่อประชาชน ”

1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินผล

เพื่อประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านว่ามี ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จหรือเป็นอุปสรรค

1.3 ขอบเขตของการประเมินผล

1.ขอบเขตด้านประชากร ศึกษาเฉพาะคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ ราษฎรประจำหมู่บ้าน จำนวน 61 ราย จากจำนวน 8 ศูนย์ ในเขตจังหวัดชัยนาท

2.ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาจากศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน จำนวน 8 ศูนย์ ในเขตจังหวัดชัยนาท เฉลี่ยอำเภอละ 1 ศูนย์ โดยแบ่งเป็นศูนย์ระดับดี 4 ศูนย์ระดับ ปานกลาง 4 ศูนย์

3.ขอบเขตด้านเวลา ศึกษาข้อมูล ระหว่าง เดือน เมษายน 2542

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานของ ศูนย์สงเคราะห์ราษฎร ประจำหมู่บ้าน ประสบความสำเร็จ
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินงานและแนวทางในการ ปรับปรุงแก้ไข

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุง วิธีการดำเนินงานของศูนย์
สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

1.5 นิยามศัพท์

1. “ ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ” หมายความว่าองค์กรประชาชน
ในระดับหมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นในรูปคณะกรรมการทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางดำเนินงานช่วยเหลือ
ประชาชนผู้ด้อยโอกาส และผู้ประสบความทุกข์ยากเดือดร้อน โดยมีประกาศจังหวัดจัดตั้ง

2. “ หมู่บ้าน ” หมายความว่า เขตการปกครองหมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นตาม
กฎหมาย ว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

3. “ กองทุน ” หมายความว่าเงินของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน
ที่ใช้ในการดำเนินงานของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

สาระในบทนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการดำเนินงาน ของศูนย์ สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ซึ่งใช้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแนวคิด เกี่ยวกับการประเมินผล แนวคิดเกี่ยวกับการนำนโยบาย /แผนงาน/ โครงการไปปฏิบัติดังนี้

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผล

เกี่ยวกับการประเมินผลนี้ ผู้ศึกษาจะได้พิจารณาถึงความหมาย ของ การประเมินผล

ความหมายของการประเมินผล

โพรวัส (Provas, อ้างในสมจิตร เหลืองสุวรรณ, 2537 : 9) ให้ความหมายของการ ประเมินผลว่า หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวกับการหาข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาสิ่งต่อไปนี้

- 1) เพื่อดูว่าโครงการมีความสอดคล้อง (Congruence) กับเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่
- 2) เพื่อดูว่ามีความแตกต่าง (Discrepancy) ระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับเกณฑ์ มาตรฐานที่กำหนดไว้หรือไม่
- 3) เพื่อดูว่าเมื่อพบความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นจริง กับเกณฑ์มาตรฐานแล้ว สามารถระบุข้อบกพร่องของโครงการว่ามีอะไรบ้างหรือไม่

สมหวัง พิริยานุวัฒน์ (สมหวัง พิริยานุวัฒน์, 2528) ให้ความหมายของการ ประเมินไว้ว่า หมายถึง การตัดสินใจคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรืออีกนัยหนึ่งการประเมินเป็น กระบวนการให้ได้มาซึ่งข้อสนเทศ สำหรับตัดสินใจคุณค่า ผลผลิต กระบวนการและจุดมุ่งหมาย ของโครงการ หรือ โปรแกรม หรือทางเลือกต่าง ๆ ที่นำไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย จุดเน้น ของการประเมิน คือการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ ตลอดจนเพื่อการตัดสินใจ คุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ดิเรก อุภัยห่วย (ดิเรก อุภัยห่วย , 2527 : 123-124) ให้ความหมายของการประเมินผลว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบจากประสบการณ์ จากการประเมินค่า และใช้ความรู้เป็นบทเรียนในการปรับปรุงกิจกรรมปัจจุบัน และดำเนินการวางแผนให้ดีขึ้น โดยการคัดเลือกการปฏิบัติที่เหมาะสม ดังนั้นรูปแบบของการประเมินผลมี 2 รูปแบบ คือ

1) การประเมินผลขณะดำเนินโครงการ (Formative Evaluation) เป็นการประเมินผลเพื่อพัฒนารูปแบบของการดำเนินการให้ดีขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

2) การประเมินผลเมื่อสิ้นสุดโครงการ (Summative Evaluation) เพื่อที่จะสรุปว่าผลสำเร็จเป็นอย่างไร จะขยายโครงการในพื้นที่เดิมหรือไม่ มีบทเรียนอะไรบ้างที่จะนำไปใช้ในโครงการอื่น ๆ

Surapol Kancharachitra (1984, อ้างใน สมจิตร เหลืองสุวรรณ, 2537 : 10) ได้กล่าวว่า Formative Evaluation เป็นการประเมินผลที่ได้ของโครงการและผลกระทบขณะกระทำเปรียบเทียบกับสิ่งที่คาดการณ์ไว้ก่อนหน้า และสิ่งที่มีก่อนดำเนินการ เพื่อที่จะประเมินศักยภาพ และกำหนดรายละเอียดในการวางแผนการกระทำ ขณะที่กำลังดำเนินโครงการ และ Summative Evaluation เป็นกระบวนการประเมินที่ได้ทำหลังดำเนินการแล้ว คู่งที่ได้ทำหลังดำเนินการ คู่งที่ได้และผลกระทบ และการบรรลุจุดมุ่งหมายที่ได้พยายาม

2.1.2 แนวความคิดเกี่ยวกับการวิจัยประเมินผล

แบ่งการศึกษาเป็น 3 หัวข้อ คือ ความหมายของการวิจัยประเมินผลประเภท การวิจัยประเมินผล และประโยชน์ของการวิจัยประเมินผล

1) ความหมายของการวิจัยประเมินผล

“การวิจัยประเมินผล” (Evaluational Research หรือ Evaluative Research) นอกจากจะหมายถึงการประเมินสภาพแวดล้อม การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ การประเมินผลลัพธ์ และผลกระทบ แล้วยังเป็นการนำระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมและพฤติกรรมศาสตร์ มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานวิจัยประเมินผลอีกด้วย (บุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2529 : 7) การวิจัยประเมินผลได้อาศัยรูปแบบการวิจัย วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล และเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลจากหลักวิจัยทางสังคม และพฤติกรรมศาสตร์ เพื่อศึกษาความ

เปลี่ยนแปลงที่สืบเนื่องมาจากนโยบาย / แผนงาน / โครงการ ว่ามีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ และผลกระทบต่อกันหรือไม่ แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่พึงประสงค์ หรือไม่เพียงใด และระดับใด

คำจำกัดความคำว่า วิจัยประเมินผล มีนักวิชาการหลายท่านให้คำจำกัดความไว้ ซึ่งแบ่งประเภทได้ดังนี้

(1) การประเมินผลลัพธ์ จากการดำเนินงานเทียบกับวัตถุประสงค์

กลุ่มนักวิชาการที่ให้ความหมายของการ วิจัยประเมินผลในความหมายประเภทนี้ (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2529 : 8-9) ได้แก่

ริคเคน (Reichen, 1952 อ้างในพิชญากรณ์ ศรีธีธรรณ์, 2537:28) ได้ให้คำนิยามของการวิจัยประเมินผลไว้ว่า การวิจัยประเมินผลคือ การวัดผลทั้งที่พึงปรารถนา และไม่พึงปรารถนา อันสืบเนื่องมาจากการดำเนินงานที่กำลังกระทำอยู่ เพื่อมุ่งไปสู่เป้าประสงค์ที่ต้องการ

สมาคมสาธารณสุขแห่งอเมริกา (American Public Health Association, 1955 อ้างใน พงษ์ศักดิ์ เฉลิมชุติเดช, 2539:6) ให้ความหมายของการวิจัยประเมินว่า คือ กระบวนการในการพิจารณากำหนดคุณค่า หรือระดับความสำเร็จในการบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้แต่ต้น กระบวนการดังกล่าวอย่างน้อยประกอบด้วยขั้นตอนต่อไปนี้คือ กำหนดวัตถุประสงค์ ระบุเกณฑ์มาตรฐานสำหรับวัดความสำเร็จ พิจารณาอธิบายถึงระดับความสำเร็จ และเสนอแนะสำหรับโครงการต่อไป

ไฮแมน (Hyman, 1962 อ้างในปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2529:8) ให้ความหมายของการวิจัยประเมินผลไว้ว่า หมายถึง ขั้นตอนของการแสวงหาความเป็นจริง ซึ่งเป็นผลการดำเนินงานทางสังคมที่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า

ซุชแมน (Suchman, 1967:312 อ้างใน พงษ์ศักดิ์ เฉลิมชุติเดช, 2537:6) กล่าวว่า การวิจัยประเมินผล หมายถึง การศึกษาพิจารณา (ไม่ว่าจะมีพื้นฐานจากความคิดเห็น การบันทึก ข้อมูลส่วนตัว หรือข้อมูลที่เป็นกลาง) เกี่ยวกับผลลัพธ์ (ไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือ

ทางลบ หรือข้อมูลที่เป็นกลาง) เกี่ยวกับผลกระทบ (ไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือทางลบ ชั่วคราวหรือถาวร เร่งรัดหรือเฉื่อยชา) ซึ่งเกิดจากกิจกรรมบางประเภท (ไม่ว่าในลักษณะแผนงาน หรือโครงการต่อเนื่อง หรือเพียงครั้งเดียว) ที่มุ่งให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์หรือเป้าประสงค์ที่ปรารถนา (ไม่ว่าในความพยายามระดับสูง กลาง หรือต่ำ ในระยะยาวหรือระยะสั้น ชั่วคราวหรือถาวร เร่งรัดหรือเฉื่อยชา)

(2) การประยุกต์ใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์เพื่อแสวงหาคำตอบ

กลุ่มนักวิชาการที่ให้ ความหมาย ของการวิจัยประเมินผลในความหมายประเภทนี้ (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2529:11-12) ได้แก่

รัทแมน (Rutman, 1977:16) ให้ความหมายของการวิจัยประเมินผลว่า หมายถึง การประยุกต์ใช้หลักการทางวิทยาศาสตร์เพื่อแสวงหาคำตอบที่น่าเชื่อถือ และแม่นยำ โดยมุ่งที่ลักษณะขอบเขตกิจกรรมที่กำหนด ก่อให้เกิดผลที่วัดได้ภายใต้กระบวนการหาเหตุและผล การศึกษารอบคลุมทั้งผลลัพธ์ และผลกระทบตามที่กำหนดภายใต้วัตถุประสงค์ และผลกระทบอื่น ๆ ทั้งหมด

รอสซีและฟรีแมน(Rossi & Freeman,1982:20) เห็นว่าการวิจัยประเมินผล คือ การประยุกต์ใช้กระบวนการวิจัยทางสังคมศาสตร์อย่างเป็นระบบเพื่อประเมินกรอบความคิด รูปแบบการวิจัยประเมินผลการดำเนินงาน และประโยชน์ของแผนงานในการเข้าแทรกแซงทางสังคม

หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การวิจัยประเมินผลเกี่ยวข้องกับการใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อวินิจฉัยและปรับปรุง การวางแผนการติดตามประสิทธิภาพของแผนงานที่เกี่ยวกับการสาธารณสุข การศึกษา สังคมสงเคราะห์ และงานบริการสาธารณะด้านอื่น ๆ

สรุปการวิจัยประเมินผล หมายถึง การวิจัยประยุกต์ ซึ่งได้นำระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมและพฤติกรรมศาสตร์มาประยุกต์ใช้ ประการแรก เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ และผลระหว่างนโยบาย/แผนงาน/โครงการ (หรือตัวแปรอิสระ) กับผลลัพธ์ หรือผลกระทบ (ตัวแปรตาม) ทั้งที่พึงปรารถนา และไม่พึงปรารถนา ประการที่สองเพื่อศึกษาเปรียบเทียบ ระหว่าง

ผลลัพธ์และผลกระทบที่พึงปรารถนา กับวัตถุประสงค์และเป้าประสงค์ ประการที่สามเพื่อศึกษา สังเกตรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลลัพธ์และผลกระทบข้างเคียงที่อาจไม่เคยคิดไว้ล่วงหน้า รวมถึง ประการที่สี่ เพื่อการติดตามผลและประเมินกระบวนการในขั้นตอนต่าง ๆ ระหว่างดำเนินการให้ เป็นไปตามแนวทาง หรือแผนงานที่ได้วางไว้ล่วงหน้า

2) ประเภทการวิจัยประเมินผล

มีนักวิชาการประเมินผล แบ่งการประเมินผลออกเป็น หลายประเภท ประเภทการประเมินผลที่สำคัญ คือ

(1) การวิจัยประเมินผลเบื้องต้น และการวิจัยประเมินผลสรุปรวม (บุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2529:73-75)

1. การวิจัยประเมินผลเบื้องต้น เป็นการประเมินผลความก้าวหน้าของ นโยบาย / แผนงาน / โครงการ ในการมุ่งเข้าสู่วัตถุประสงค์และเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ขณะที่กำลัง ดำเนินการอยู่ โดยตอบคำถาม

- การดำเนินงานตามนโยบาย/แผนงาน/โครงการ เป็นไปตามแผน ปฏิบัติการที่วางไว้ตั้งแต่ต้นหรือไม่
- ทุกส่วนของนโยบาย/แผนงาน/โครงการ ปฏิบัติหน้าที่อย่างมี ประสิทธิภาพหรือไม่
- ถ้าบางส่วนของนโยบาย/แผนงาน/โครงการ หย่อนประสิทธิภาพจะ ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงอย่างไร

2. การวิจัยประเมินผลสรุปรวม เป็นการประเมินสรุปผลเมื่อนโยบาย/ แผนงาน/โครงการได้เสร็จสิ้นลงโดยตอบคำถาม

- นโยบาย/แผนงาน/โครงการ บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าประสงค์ที่ วางไว้หรือไม่
- นโยบาย/แผนงาน/โครงการ ได้ก่อให้เกิดผลกระทบที่ไม่คาดหมาย ประการใดหรือไม่อย่างไร
- นโยบาย / แผนงาน / โครงการ สามารถตอบสนองความต้องการ ทั้งหมดของสังคมได้หรือไม่เพียงใด

(2) การวิจัยประเมินผลแบบ ซีเอสอี-ยูซีแอลเอ (CSE-UCLA Evaluation) การวิจัยประเมินผลชนิดนี้ ครอบคลุมการวิจัยประเมินผลทั้งกระบวนการเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผนการดำเนินงาน จนกระทั่งเสร็จสิ้นนโยบาย/แผนงาน/โครงการ (ประชัยเปี่ยมสมบูรณ์, 2529:75-77) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. มุ่งศึกษาเพื่อตอบคำถามว่าอะไรคือปัญหาที่ต้องแก้ไขความต้องการของประชาชน ความมุ่งหวังกับความเป็นจริงต่างกันอย่างไร
2. การศึกษาหาทางเลือกที่ดีที่สุดที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าประสงค์ การพิจารณาความเป็นไปได้ทางทฤษฎี และปฏิบัติการวางแผนเพื่อพัฒนาเป็นนโยบาย/แผนงาน/โครงการ
3. ศึกษาการดำเนินงาน ว่าเป็นไปตามกระบวนการวิธีปฏิบัติที่กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคใด อย่างไร แผนที่ตั้งไว้มีข้อจำกัดใดที่ไม่สามารถปฏิบัติได้
4. ให้ความสนใจผลลัพธ์ว่าส่วนใดประสบผลสำเร็จมากหรือน้อยกว่าส่วนอื่นของโครงการ เพื่อตอบคำถามว่าทำไมนโยบาย / แผนงาน / โครงการ บางส่วนจึงประสบผลสำเร็จ แต่ทำไมส่วนอื่นไม่สำเร็จ
5. เป็นการศึกษาประสิทธิผลหรือคุณค่าของนโยบาย / แผนงาน / โครงการ โดยส่วนรวมว่าสามารถบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ระดับใด

(3) การวิจัยประเมินผลแบบเคทีแนนซ์ (Countenance Evaluation) ซึ่งแบ่งการประเมินผลเป็น 3 ระยะคือ ระยะเวลาก่อนดำเนินการ ระยะเวลาระหว่างดำเนินการ และระยะเวลาหลังดำเนินการ (สมบัติ สุวรรณพิทักษ์, 2533 อ้างจากยุทธนา วิบุลตกร, 2533 :26-27)

1. การประเมินผลก่อนการดำเนินงาน (Pre-Evaluation or Ex-Ante Evaluation) เป็นการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการตัดสินใจ เกี่ยวกับการเลือกทำโครงการ ซึ่งมักจะใช้ในการพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

- ความเหมาะสมของการทำโครงการ จะประกอบด้วยการศึกษาและวิเคราะห์ และความจำเป็นของการทำโครงการ (Needs Assessment) และการศึกษาความเป็นไปได้ (Feasibility Study) โดยการพิจารณาความเป็นไปได้ทางเทคนิควิชาการ ความพร้อมในด้านบริหารโครงการ ความพร้อมในด้านงบประมาณสนับสนุน เป็นต้น

- การวิเคราะห์ผลตอบแทนโครงการ (Rate of Return) ประกอบด้วย การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและผลกำไร (Cost/Benefit Analysis) การวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายกับประสิทธิผล (Cost/Effectiveness Analysis) ซึ่งเป็นการพิจารณาว่า การจัดทำโครงการนั้นจะให้ผลคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ ซึ่งเป็นการพิจารณาของโครงการในแง่เศรษฐกิจ สำหรับโครงการทางด้านพัฒนาชุมชนนั้น จะเน้นในเรื่องการวิเคราะห์ Cost-Effectiveness มากกว่า Cost-Benefit เพราะผลตอบแทนของโครงการทางด้านพัฒนาชุมชนนั้นวัดออกมาในรูปของหน่วยเงินตราทำได้ยาก

2. การประเมินผลในระหว่างการดำเนินงาน (Implementing Evaluation or Processing Evaluation) เป็นการประเมินที่เกิดขึ้นในช่วง ระยะเวลาของการปฏิบัติงานโครงการ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบว่า การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่กำหนด หรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง อันจะได้แก้ไขได้ทันท่วงที เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การประเมินโครงการ ในระหว่างการดำเนินงานจึงเป็นหน้าที่ของผู้รับผิดชอบโครงการที่จะต้องหาข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการ บางครั้งอาจจะเรียกการประเมินผลในขั้นนี้ว่าการประเมินเพื่อปรับปรุงหรือการประเมินผลย่อย (Formative Evaluation)

3. การประเมินผลหลังการดำเนินงาน (Post-Evaluation or End of Project Evaluation) เป็นการประเมินที่จัดทำขึ้นเมื่อการปฏิบัติงานโครงการได้เสร็จสิ้นลงแล้ว การประเมินในลักษณะนี้จะเป็นการพิจารณาตอบคำถามในเรื่องต่อไปนี้

- เป็นการตรวจสอบดูว่า มีผลพลอยได้อื่นนอกเหนือจากที่ได้ระบุไว้ในวัตถุประสงค์บ้างหรือไม่ ซึ่งเรียกว่าเป็นการศึกษาผลกระทบของโครงการ ทั้งทางด้านดีและไม่ดี เช่น ผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ความเชื่อ ค่านิยม และการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชน

- เป็นการสรุปผลรวมของการดำเนินงานของโครงการ คือ เป็นการมองภาพ โดยส่วนร่วมว่าวัตถุประสงค์ของโครงการเป็นเช่นไร ทรัพยากรในโครงการเป็นอย่างไร การดำเนินงานในแต่ละช่วงมีปัญหาอะไร ผลผลิตและผลกระทบของโครงการเป็นอย่างไร การดำเนินงานโครงการนี้ได้ผลเป็นเช่นไร มีความสำเร็จและล้มเหลวแค่ไหน มีปัญหา

และอุปสรรคอะไร หากมีการดำเนินงานในช่วงต่อไปมีความจำเป็นจะต้องแก้ไขปรับปรุงใน
ส่วนใด โดยการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้ประเมินไว้แล้วตั้งแต่เริ่มการดำเนินงานโครงการ จน
ถึงการสิ้นสุดโครงการนั่นเอง บางครั้งอาจจะเรียกการประเมินในลักษณะนี้ว่า เป็นการประเมิน
ผลสรุป (Summative Evaluation)

3. ประโยชน์ของการวิจัยประเมินผล

หากจะพิจารณาการประเมินผลโครงการโดยส่วนรวม ตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ
จนเสร็จสิ้นโครงการ จึงเป็นการจัดทำเพื่อตรวจสอบระดับความสำเร็จของโครงการ เพื่อว่าการ
ตัดสินใจในกรณีต่อไปนี้จะเกิดขึ้นได้ (สุรพล กาญจนะจิตรา, 2529 อ้างใน ยุทธนา วิบุลยากร,
2533:28-29)

- 1) เพื่อที่จะดำเนินหรือยุบเลิกโครงการ
- 2) หากเห็นว่าควรดำเนินต่อ ก็เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานและกระบวนการ
ทำงานของโครงการ
- 3) เพื่อเพิ่มหรือลดยุทธวิธีและเทคนิคเฉพาะของโครงการ
- 4) เพื่อที่จะสร้างโครงการที่คล้ายคลึงกันนั้นไปใช้ในท้องถิ่นอื่น ๆ
- 5) เพื่อจะแจกแจง จัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมระหว่างโครงการที่ต้องการ
ทั้งหลาย
- 6) เพื่อที่จะยอมรับหรือปฏิเสธแนวทางหรือทฤษฎีที่โครงการนำมาใช้

จากแนวคิดเรื่องการวิจัยประเมินผล สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการประเมินผล
การดำเนินงานของศูนย์ส่งเสริมสุขภาพประจำหมู่บ้าน โดยประเมินผลในระหว่างการดำเนิน
งาน (Implementing Evaluation) อันได้แก่กระบวนการ (Process) ดำเนินงานตามนโยบาย
หรือวัตถุประสงค์ และผล (Output) จากการดำเนินงาน ประโยชน์ที่ได้จากการประเมินเพื่อ
ต้องการตรวจสอบคุณภาพของการดำเนินงานในพื้นที่จังหวัดชัยนาท ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง
การดำเนินงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ในบางประเด็นหรือไม่

ดังนั้น การประเมินผลการดำเนินงาน หมายรวมถึง กระบวนการในการ
เก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ หลังจากทีศูนย์ส่งเสริมสุขภาพประจำหมู่บ้านได้ดำเนิน
งานไปแล้วในระยะหนึ่ง เพื่อประเมินให้ทราบถึงผลสรุปของการดำเนินงานว่า สามารถบรรลุ

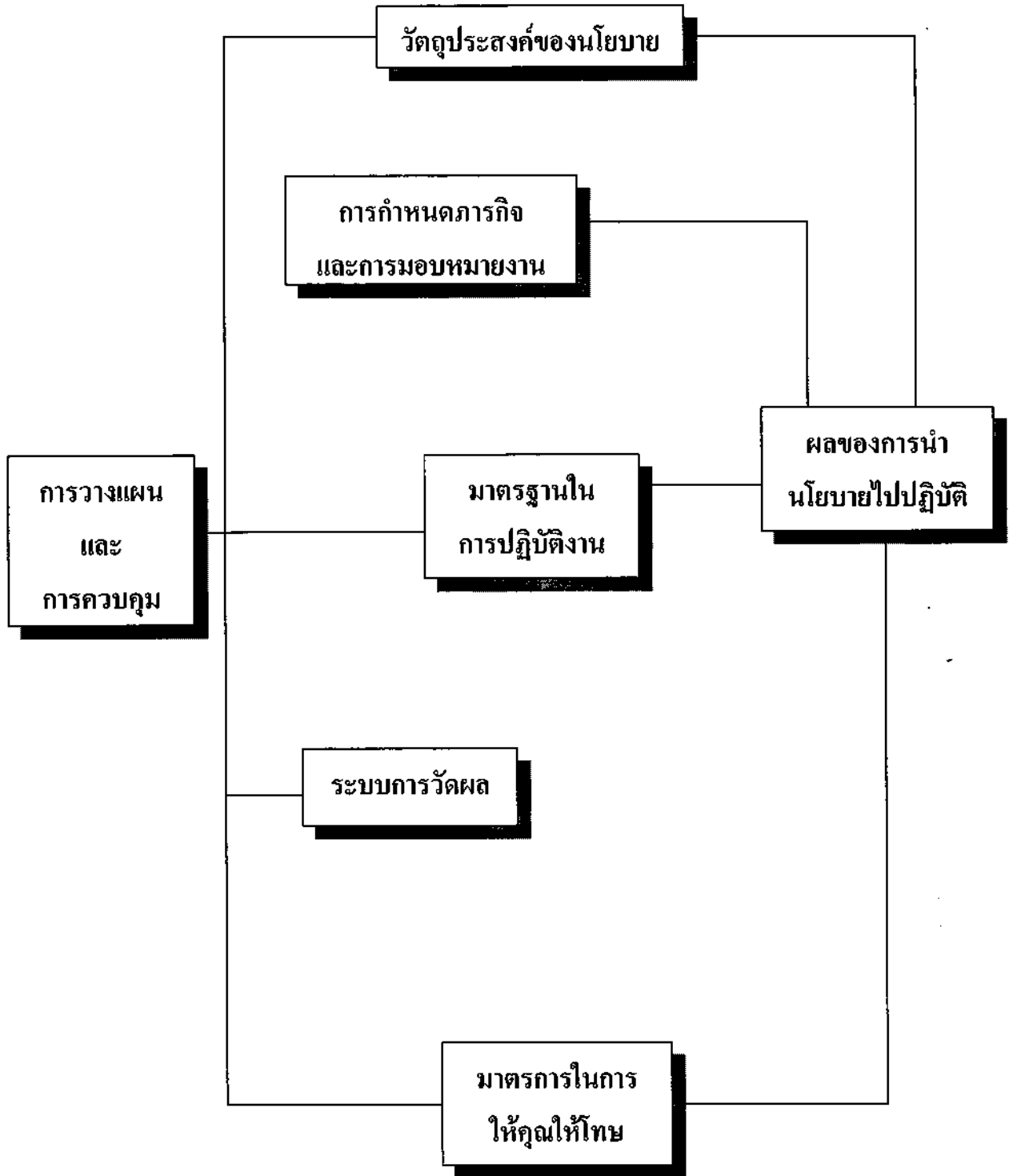
วัตถุประสงค์ หรือไม่ มากน้อยเพียงไร ทั้งนี้ เพื่อจะได้นำผลสรุปของการประเมินผลไปเสนอแนวทางในการปรับปรุงให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ซึ่งการประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านในครั้งนี้ ได้ใช้รูปแบบแนวความคิดของการประเมินผลในระหว่างการดำเนินงาน (Implementation Evaluation) เป็นแนวทางในการประเมินผลเพื่อต้องการตรวจสอบผลของการดำเนินงานของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ในพื้นที่จังหวัดชัยนาทว่า ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง การดำเนินงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ในบางประเด็นหรือไม่

2.1.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการนำนโยบาย / แผนงาน / โครงการ ไปปฏิบัติ

แนวคิดทฤษฎีนี้เป็นการศึกษาว่าองค์กรต่าง ๆ สามารถนำนโยบาย/แผนงาน/โครงการ ไปปฏิบัติได้ จะต้องมียุทธศาสตร์อะไรเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้โครงการสำเร็จบรรลุจุดมุ่งหมายของการพัฒนา ซึ่งตัวแบบที่จะนำมาศึกษาความสำเร็จของการนำนโยบายหรือวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานศูนย์สงเคราะห์ราษฎร ประจำหมู่บ้านไปปฏิบัติ ได้แก่ ตัวแบบยึดหลักเหตุและผล (วรเดช จันทรศร, 2537)

ตัวแบบที่ยึดหลักเหตุผล (Rational Model) ตัวแบบนี้มุ่งเน้นสร้างประสิทธิภาพในการวางแผนและควบคุม โดยตัวแบบยึดฐานคติ (Assumption) ว่านโยบายหรือโครงการที่ประสบความสำเร็จมีปัจจัยจากนโยบาย หรือโครงการนั้นมีการกำหนดวัตถุประสงค์และภารกิจที่ชัดเจน มีการมอบหมายงานและกำหนดมาตรฐานการทำงานให้แก่หน่วยงานย่อยต่าง ๆ ขององค์กร มีระบบวัดผลการปฏิบัติงานและจัดระบบให้คุณให้โทษ การมีวัตถุประสงค์ชัดเจน ย่อมทำให้ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจเป้าหมายชัดเจน ผู้บริหารกำหนดภารกิจได้เด่นชัด มีการมอบหมายงานให้รับผิดชอบชัดเจน ทำให้การประสานงานดี การมอบหมายงานทำให้กำหนดมาตรฐานงานได้ง่าย การมีมาตรฐานงานทำให้เกิดระบบประเมินผลที่สมบูรณ์ที่เด่นชัด จะทำให้ระบบการให้คุณให้โทษมีความเป็นธรรมชาติ ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จของนโยบายหรือโครงการ ตัวแบบนี้เขียนเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 2.1 การศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยใช้ตัวแบบที่ยืดหลักเหตุผล

กรอบการประเมินผล

ในการศึกษาครั้งนี้มีกรอบการประเมินผลเพื่อศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจตลอดจนแนวทางการปฏิบัติงานของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านที่เป็นปัจจัยหรือผลกระทบต่อการพัฒนาของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ซึ่งปัจจุบันจังหวัดชัยนาทมีศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน จำนวน 458 ศูนย์ เป็นศูนย์ระดับดี 295 ศูนย์ ระดับปานกลาง 163 ศูนย์ โดยกำหนดตัวชี้วัดต่าง ๆ ดังนี้

1. กรอบแนวคิดในการประเมินกระบวนการนำนโยบายการดำเนินงานไปปฏิบัติ (Process) ตัวชี้วัดที่นำมาพิจารณาได้แก่ ความชัดเจนในวัตถุประสงค์การจัดตั้ง การบริหารงาน การประสานงาน การให้บริการ การจัดเก็บข้อมูล และความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่

1.1 ความชัดเจนในวัตถุประสงค์ การจัดตั้งและการดำเนินงานศูนย์ฯ ประเมินจากจำนวนและร้อยละของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

1.2 การบริหารงาน ประเมินจากจำนวนร้อยละของการแบ่งหน้าที่กำหนดประชุมและการเข้าประชุมของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

1.3 การประสานงาน ประเมินจากจำนวนและร้อยละของการติดต่อประสานงานของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

1.4 การให้บริการ ประเมินจากจำนวนและร้อยละของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านที่มีส่วนร่วมในการพิจารณาให้การบริการด้านต่าง ๆ แก่ประชาชน รวมทั้งการจัดหาทุนให้ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

1.5 การจัดเก็บข้อมูล ประเมินจากจำนวนและร้อยละของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรที่มีส่วนร่วมในการสำรวจจัดเก็บข้อมูล การจัดทำข้อมูล ตลอดจนการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

1.6 ความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ ประเมินจากจำนวนและร้อยละของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ซึ่งในการนี้ได้ศึกษาถึงระดับความพึงพอใจของคณะกรรมการศูนย์ฯ เพื่อเป็นข้อสังเกตเพิ่มเติมในการประเมินผลโครงการด้วย

2. กรอบแนวคิดในการประเมินผลลัพธ์ (Output)

ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน แต่ละระดับคณะกรรมการศูนย์ฯ มีความเข้าใจวัตถุประสงค์ และปฏิบัติหน้าที่ตามตัวชี้วัดแต่ละตัว แตกต่างกันทำให้มีผล ต่อการพัฒนาศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ประเมิน จากจำนวนและร้อยละของคณะกรรมการ ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

กรอบในการประเมินผลครั้งนี้ สามารถสรุปได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 2.2 กรอบในการประเมินผลพิจารณาจาก

1. ความชัดเจนในวัตถุประสงค์	- ความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของคณะกรรมการศูนย์ฯ
2. การบริหารงาน	- การแบ่งหน้าที่ให้กรรมการแต่ละคนรับผิดชอบอย่างชัดเจน - การประชุมคณะกรรมการศูนย์ฯ และการเข้าร่วมประชุมของ คณะกรรมการศูนย์
3. การประสานงาน	- คณะกรรมการมีการติดต่อกับหน่วยราชการ สมาคม มูลนิธิ องค์กรเอกชน และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือ หรือนำบริการต่าง ๆ ไปสู่ประชาชน
4. การให้บริการ	- คณะกรรมการทุกคนมีส่วนร่วมในการพิจารณาในการ ให้การสงเคราะห์หรือบริการด้านต่าง ๆ แก่ประชาชน - คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดหาทุนในรูปแบบ ต่าง ๆ
5. การจัดเก็บข้อมูล	- คณะกรรมการทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดเก็บข้อมูล และเผยแพร่ข้อมูลให้บุคคลภายนอกทราบ
6. ความพึงพอใจ	- คณะกรรมการทุกคนมีความพึงพอใจในการปฏิบัติ หน้าที่ในระดับมากที่สุด มาก และปานกลาง

ค่านิยมเชิงปฏิบัติการ

ในการศึกษาครั้งนี้ มีค่านิยมเชิงปฏิบัติการดังต่อไปนี้

1. ความชัดเจนในวัตถุประสงค์ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านที่มีต่อวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์ฯ โดยพิจารณาจากการตอบแบบสอบถามของคณะกรรมการศูนย์ฯ ซึ่งถ้าสามารถตอบวัตถุประสงค์ได้อย่างน้อย 1 ข้อ ถือว่ามีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์

2. การบริหารงาน หมายถึง

2.1 การกำหนดตำแหน่งของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ซึ่งถ้าผู้ตอบแบบสอบถามสามารถบอกตำแหน่งตนเองได้ชัดเจน และเมื่อรวมตำแหน่งต่าง ๆ ของศูนย์ฯ นั้นแล้วมีตำแหน่งที่สำคัญ คือ ประธาน รองประธาน เลขานุการ ทรัพย์กติก ครบ ถือว่ามีการบริหารงานที่ดี

2.2 การประชุมคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน โดยพิจารณาจากแบบสอบถาม ซึ่งถ้ามีการประชุมอย่างสม่ำเสมอมีกำหนดประชุมแน่นอนชัดเจน และคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ทุกคนเข้าประชุม ถือว่ามีการบริหารงานที่ดี

3. การประสานงาน หมายถึง คณะกรรมการศูนย์ฯ ทุกคนมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยราชการ สมาคม มูลนิธิ องค์กรเอกชน หรือกลุ่มบุคคลต่าง ๆ โดยพิจารณาจากจำนวนร้อยละของการประสานงานในแต่ละประเภท

4. การให้บริการ หมายถึง

4.1 การมีส่วนร่วมในการพิจารณาให้การสงเคราะห์หรือบริการด้านต่าง ๆ แก่ประชาชน ซึ่งพิจารณาจากจำนวนของคณะกรรมการศูนย์ฯ ว่า มีหรือไม่มี

4.2 การจัดหาทุนของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน พิจารณาจากจำนวนของคณะกรรมการศูนย์ฯ ว่ามีหรือไม่มี

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการประเมินผล

วิธีการดำเนินการประเมินผลในครั้งนี้ ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินผล มีแหล่งข้อมูล 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งเนื้อหาของแบบสอบถามได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง การบริหารงานของคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมราษฎรประจำหมู่บ้านการประสานงานของคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมราษฎรประจำหมู่บ้าน การให้บริการของคณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมราษฎรประจำหมู่บ้าน การจัดเก็บข้อมูลของคณะกรรมการศูนย์ฯ ความพึงพอใจของคณะกรรมการศูนย์ฯ และข้อเสนอแนะของคณะกรรมการศูนย์ฯ

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่ ข้อมูลจากการค้นคว้าตำราเอกสารทางวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

หน่วยในการวิเคราะห์

การประเมินผลครั้งนี้ใช้คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมราษฎรประจำหมู่บ้านตามพื้นที่ที่เลือกไว้เป็นหน่วยงานในการวิเคราะห์ (Unit of Analysis)

ประชากรกลุ่มเป้าหมายและการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ดำเนินการ

ประชากร (Populations) ในการศึกษา คือ คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมราษฎรประจำหมู่บ้าน

การเลือกกลุ่มเป้าหมาย ในศึกษานั้น ใช้คณะกรรมการศูนย์ส่งเสริมราษฎรประจำหมู่บ้าน โดยพิจารณาคัดเลือกจากศูนย์ส่งเสริมราษฎรประจำหมู่บ้านที่ได้มีการจัดอันดับการพัฒนา ของจังหวัดชัยนาท เมื่อเดือนตุลาคม 2541 จำนวน 8 ศูนย์ ซึ่งได้แก่

1. ระดับดี จำนวน 4 ศูนย์ คณะกรรมการศูนย์ จำนวน 29 คน
2. ระดับปานกลาง จำนวน 4 ศูนย์ คณะกรรมการศูนย์ จำนวน 32 คน

การเลือกพื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากระดับการพัฒนาศูนย์ส่งเสริมราษฎรประจำหมู่บ้านในจังหวัดชัยนาท จำนวน 8 ศูนย์ ซึ่งได้แก่

ระดับดี

1. ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านท่าทราย หมู่ที่ 1 ตำบลบางหลวง อำเภอสรรพยา จำนวนคณะกรรมการ 9 คน
2. ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านม่วงงาม หมู่ที่ 3 ตำบลโพงาม อำเภอสรรคบุรี จำนวนคณะกรรมการ 9 คน
3. ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน วัดใหญ่ หมู่ที่ 1 ตำบลท่าฉนวน อำเภอมนोरรมย์ จำนวนคณะกรรมการ 8 คน
4. ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านทุ่งโป่งหมู่ที่ 2 ตำบลหนองมะโมง กิ่งอำเภอหนองมะโมง จำนวนคณะกรรมการ 3 คน

ระดับปานกลาง

1. ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ท่าบ้านหลวง หมู่ที่ 4 ตำบล วังไก่อ่เดือน อำเภอหันคา จำนวนคณะกรรมการ 7 คน
2. ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านหนองแค หมู่ที่ 7 ตำบลวังหมัน อำเภอดงสิงห์ จำนวนคณะกรรมการ 8 คน
3. ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านบางก้านเหลือง หมู่ที่ 3 ตำบลหาดท่าเสา อำเภอเมือง จำนวนคณะกรรมการ 8 คน
4. ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านหนองเด่น หมู่ที่ 4 ตำบล สุขเดือนห้า กิ่งอำเภอเนินขาม จำนวนคณะกรรมการ 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามกรอกข้อความข้างในบางข้อ และชนิด Check List ที่บางข้อผู้ตอบเลือกคำตอบกาเครื่องหมายข้อใดข้อหนึ่งในสองข้อเป็นต้น

ในแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 8 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งคณะกรรมการศูนย์ฯ การดำรงตำแหน่งอื่นนอกเหนือจากคณะกรรมการศูนย์ฯ

ส่วนที่ 2 ความชัดเจนในวัตถุประสงค์ เป็นคำถามในส่วนที่เกี่ยวกับความรู้ในวัตถุประสงค์การจัดตั้งและการดำเนินงานศูนย์ฯสงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านของคณะกรรมการศูนย์ฯ

ส่วนที่ 3 การบริหารงานของคณะกรรมการศูนย์ฯสงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ประกอบด้วย การแบ่งหน้าที่ การประชุมของคณะกรรมการศูนย์ฯ และการเข้าร่วมประชุมของคณะกรรมการศูนย์ฯ

ส่วนที่ 4 การประสานงานเพื่อจะทราบว่าคณะกรรมการศูนย์ฯสงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานราชการ องค์กรเอกชนกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในการให้ความช่วยเหลือหรือนำบริการไปสู่ประชาชนบ้างหรือไม่

ส่วนที่ 5 การให้บริการของศูนย์ฯสงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน เพื่อต้องการทราบการมีส่วนของคณะกรรมการศูนย์ฯ ในการพิจารณาให้การ สงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชน ตลอดจนการดำเนินการจัดหาทุนให้แก่ศูนย์ฯ

ส่วนที่ 6 การจัดเก็บข้อมูล ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการศูนย์ฯ ในการจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ตลอดจนการจัดทำข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลของศูนย์ฯ

ส่วนที่ 7 ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ ของคณะกรรมการศูนย์ฯ สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ซึ่งแบ่งออกเป็นระดับต่าง ๆ คือ พอใจมากที่สุด พอใจมาก พอใจปานกลาง พอใจน้อย และพอใจน้อยที่สุด

ส่วนที่ 8 ข้อเสนอแนะ เพื่อเปิดโอกาสให้คณะกรรมการศูนย์ฯสงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน แสดงความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์ฯ สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

๒
12.05.6
เลขที่เอกสารอ้างอิง 297.0 2542
เลขทะเบียน 437
วันที่ 22 ส.ค. 2543

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะกลุ่มตัวอย่างมีความชัดเจนอยู่ในตัวเอง วิธีการโดยย่อ คือ ผู้ทำการศึกษาวิจัยได้ ชี้แจงทำความเข้าใจแบบสอบถามให้ผู้ทำหน้าที่จัดเก็บข้อมูลได้เข้าใจอย่างละเอียดทุกข้อเป็นอย่างดี เพื่อให้สามารถอธิบายหรือถ่ายทอดคำชี้แจง กรณีผู้ตอบแบบสอบถาม มีข้อสงสัยประการใด และเมื่อได้รับแบบสอบถามคืนจากผู้ให้ข้อมูลจะทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในเบื้องต้นทันที พร้อมทั้งดำเนินการให้แบบสอบถามเกิดความสมบูรณ์ทุกระดับเนื่องจากผู้ให้ข้อมูลมีเวลาพอที่จะให้ข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ขาดตกบกพร่องหลังจากการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแล้ว นำแบบสอบถาม ทั้งหมดมาจัดระเบียบข้อมูลโดยแยกข้อมูลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย เพื่อที่จะตอบปัญหาของการประเมินผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการประเมินผลครั้งนี้ ผู้ประเมินใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ในการอธิบายผล โดยอธิบายในลักษณะพรรณนาความ

บทที่ 4

ผลการประเมินและข้อวิจารณ์

ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ในบทนี้เป็นการนำเสนอและวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งรวมทั้งสิ้น 61 ราย จากคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน จำนวน 8 ศูนย์ ของทุกอำเภอ/กิ่งอำเภอ ในจังหวัดชัยนาท

ได้แบ่งข้อมูลออกเป็น 8 ส่วน คือ

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ความชัดเจนในวัตถุประสงค์
3. การบริหารงานของคณะกรรมการศูนย์ฯ
4. การประสานงานของคณะกรรมการศูนย์ฯ
5. การให้บริการของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน
6. การจัดเก็บข้อมูลของคณะกรรมการศูนย์ฯ
7. ความพึงพอใจของคณะกรรมการศูนย์ฯ
8. ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการศูนย์ฯ

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นข้อมูลทั่วไปของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 61 ชุด สรุปลักษณะทั่วไปในเรื่อง เพศ อายุ การศึกษา ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง และการดำรงตำแหน่งอื่น ๆ สรุปผลการศึกษาดังแสดงในตารางที่ 1 โดยมีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มตัวอย่างของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 85.25) รองลงไปเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 14.75) ในจำนวนนี้เป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไปมากที่สุด (ร้อยละ 34.43) รองลงไปเป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 41-45 ปี (ร้อยละ 22.95) อายุระหว่าง 46-50 ปี (ร้อยละ 19.67) อายุระหว่าง 31-40 ปี (ร้อยละ 16.39) และอายุระหว่าง 20-30 ปี (ร้อยละ 6.56) ตามลำดับ

ในด้านการศึกษา กลุ่มตัวอย่างประมาณสามในสี่ (ร้อยละ 85.25) มีการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงไปมีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 13.11 และกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ ร้อยละ 1.64 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี

ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน พบว่าเกือบครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 40.98) ดำรงตำแหน่งมาแล้วมากกว่า 5 ปี รองลงไปดำรงตำแหน่งระหว่าง 4-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.59 ดำรงตำแหน่งระหว่าง 1 เดือน – 1 ปี ร้อยละ 14.75 น้อยกว่า 1 เดือน ร้อยละ 13.12 และดำรงตำแหน่งระหว่าง 2-3 ปี มีจำนวนน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 6.56

สำหรับถาวรดำรงตำแหน่งอื่น ๆ นอกเหนือจากตำแหน่งคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านนั้นพบว่าผู้ที่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งอื่น ๆ มีมากที่สุด (ร้อยละ 36.06) รองลงไปเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และกรรมการหมู่บ้าน ร้อยละ 34.43 กรรมการกลุ่มที่จัดตั้งในหมู่บ้าน ร้อยละ 14.75 ผู้ใหญ่บ้านร้อยละ 8.20 สมาชิก อบต. ร้อยละ 4.92 และเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งกำนันมีเพียงร้อยละ 1.64

กล่าวโดยสรุป คณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน เป็นชายมากกว่าหญิง โดยในกลุ่มตัวอย่างส่วนมากจะมีอายุตั้งแต่ 51 ปี ขึ้นไปด้านการศึกษา ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ดำรงตำแหน่งมาแล้วมากกว่า 5 ปี และไม่ได้ดำรงตำแหน่งอื่น ๆ รายละเอียดตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนร้อยละของลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปร	จำนวน (N = 61)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	52	85.25
หญิง	9	14.75
อายุ		
20-30 ปี	4	6.56
31-40 ปี	10	16.39
41-45 ปี	14	22.95
46-50 ปี	12	19.67
51 ปีขึ้นไป	21	34.43
การศึกษา		
ระดับประถมศึกษา	52	85.25
ระดับมัธยมศึกษา	8	13.11
ระดับปริญญาตรี	1	1.64
ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง		
น้อยกว่า 1 เดือน	8	13.12
1 เดือน - 1 ปี	9	14.75
2 ปี - 3 ปี	4	6.56
4 ปี - 5 ปี	15	24.59
มากกว่า 5 ปีขึ้นไป	25	40.98
การดำรงตำแหน่งอื่น ๆ		
กำนัน	1	1.64
ผู้ใหญ่บ้าน	5	8.20
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน, กรรมการหมู่บ้าน	21	34.43
กรรมการกลุ่มที่จัดตั้งในหมู่บ้าน	9	14.75
สมาชิก อบต.	3	4.92
ไม่ดำรงตำแหน่งอื่น	22	36.06

2. ความชัดเจนในวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน

การประเมินความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านนั้น ประเมินจากความชัดเจนที่ระบุในเอกสารและความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ซึ่งจากการศึกษาจากเอกสารระเบียบกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ว่าด้วยศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน พ.ศ.2541 หมวด 2 ข้อ 6 พบว่าวัตถุประสงค์การจัดตั้งและการดำเนินงานของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน มีดังนี้

(1) เพื่อส่งเสริมให้ราษฎรเกิดความรู้และแนวคิดในการจัดตั้งองค์กรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยให้ราษฎรร่วมกันแก้ไขปัญหาด้านแรงงานและสวัสดิการสังคมของตนในพื้นที่ อันเป็นหลักประกันที่ราษฎรจะได้รับการช่วยเหลือโดยรวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์

(2) เพื่อเป็นศูนย์กลางในการประสานงานกับหน่วยราชการ หรือองค์กรภาคเอกชน ที่จะลงไปดำเนินกิจกรรมด้านแรงงานและสวัสดิการสังคม และด้านอื่น ๆ ในหมู่บ้าน

(3) เพื่อเป็นศูนย์กลางในการให้คำปรึกษาแนะนำ แก้ไขปัญหาและกระจายบริการด้านแรงงานและสวัสดิการสังคมไปสู่ราษฎรในหมู่บ้านอย่างทั่วถึง

(4) เพื่อเป็นแหล่งสถิติข้อมูลพื้นฐาน และข่าวสารด้านแรงงานและสวัสดิการสังคมในหมู่บ้าน

การประเมินโดยการตอบแบบสอบถามของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านถึงวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน ซึ่งได้รายละเอียด คือ พบว่าคณะกรรมการศูนย์ฯ ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 81.97) เข้าใจในวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานมีเพียงร้อยละ 18.03 ที่ไม่ทราบวัตถุประสงค์ รายละเอียดตามตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนร้อยละของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านที่มีความรู้ความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานศูนย์ฯ

วัตถุประสงค์การดำเนินงาน	จำนวน (N = 61)	ร้อยละ
<u>วัตถุประสงค์</u> (ตามระเบียบกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ว่าด้วยศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน พ.ศ.2541 หมวด 2 จำนวน 4 ข้อ)		
- ทราบ (ตอบถูกต้องอย่างน้อย 1 ข้อ)	50	81.97
- ไม่ทราบ	11	18.03

3. การบริหารงานของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

การประเมินการบริหารงานของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านนั้น ประเมินจาก ความชัดเจนในการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ การกำหนดประชุมของคณะกรรมการศูนย์ฯ และการเข้าประชุมของคณะกรรมการศูนย์ฯ ซึ่งผลสรุปจากการตอบแบบสอบถามของคณะกรรมการศูนย์ฯ ปรากฏรายละเอียดดังนี้

1) การดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านเป็นผู้ที่ดำรงตำแหน่งกรรมการอื่น ๆ นอกเหนือจากตำแหน่งที่กำหนดเฉพาะเกินครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 60.66) ส่วนกรรมการที่ดำรงตำแหน่งประธานและเลขานุการมีจำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 13.11 อันดับรองลงไปได้แก่ตำแหน่งเหรัญญิก ร้อยละ 9.84 และตำแหน่งที่น้อยที่สุด คือรองประธาน ร้อยละ 3.28 รายละเอียดตามตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนร้อยละของการดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

ตำแหน่ง	จำนวน (N = 61)	ร้อยละ
- ประธาน	8	13.11
- รองประธาน	2	3.28
- เกรียงไกร	6	9.84
- เลขานุการ	8	13.11
- กรรมการอื่น ๆ	37	60.66

2) ในด้านกำหนดการประชุมของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ปรากฏว่า มีผู้ตอบแบบสอบถามบอกว่า ไม่มีการกำหนดการประชุมที่แน่นอน มากที่สุดถึงร้อยละ 44.26 กำหนดประชุม 2 เดือนต่อครั้งร้อยละ 27.87 ประชุมเดือนละ 1 ครั้ง ร้อยละ 14.75 และกำหนดเป็นอย่างอื่น ร้อยละ 13.12 ดังรายละเอียดตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนร้อยละของกำหนดการประชุมคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

กำหนดการประชุม	จำนวน (N = 61)	ร้อยละ
- เดือนละ 1 ครั้ง	9	14.75
- 2 เดือนครั้ง	17	27.87
- ไม่กำหนดแน่นอน	27	44.26
- อื่น ๆ	8	13.12

3) ความพร้อมเพียงในการเข้าประชุมของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน มีผู้เข้าประชุมทุกครั้งตามที่กำหนด ร้อยละ 85.25 ส่วนที่เหลือเข้าร่วมประชุมเป็นบางครั้ง คิดเป็นร้อยละ 14.75 รายละเอียดตามตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนร้อยละของการเข้าประชุมของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

การเข้าประชุม	จำนวน (N = 61)	ร้อยละ
- เข้าประชุมทุกครั้ง	52	85.25
- เข้าประชุมเป็นบางครั้ง/ไม่เคยเข้าประชุม	9	14.75

3. การประสานงานของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

การศึกษาเกี่ยวกับการประสานงานของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน จะแยกออกเป็น 3 ส่วน คือ การติดต่อประสานงานกับหน่วยราชการ การติดต่อประสานงานกับสมาคม มูลนิธิ และองค์กรเอกชน และการติดต่อประสานงานกับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในหมู่บ้าน สรุปผลการศึกษาดังแสดงในตารางที่ 4.6 โดยมีรายละเอียดดังนี้

การติดต่อประสานงานกับหน่วยราชการคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านที่ตอบว่ามีการติดต่อมีจำนวนมากถึง ร้อยละ 95.08 มีเพียงร้อยละ 4.92 ที่ตอบว่าไม่เคยติดต่อ

การติดต่อประสานงานกับสมาคม มูลนิธิ และองค์กรเอกชนมีการดำเนินงานที่ใกล้เคียงกันคือ ตอบว่ามีการติดต่อ ร้อยละ 52.46 และไม่มีการติดต่อ ร้อยละ 47.54

การติดต่อประสานงานกับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในหมู่บ้านคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ตอบแบบสอบถามเหมือนกันหมด คือ มีการติดต่อ ร้อยละ 100

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนร้อยละของการประสานงานของคณะกรรมการศูนย์
สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

ตัวแปร	จำนวน (N = 61)	ร้อยละ
<u>การติดต่อประสานกับหน่วยราชการ</u>		
- มีการติดต่อ	58	95.08
- ไม่เคยติดต่อ	3	4.92
<u>การติดต่อประสานงานกับสมาคม มูลนิธิและองค์กรเอกชน</u>		
- มีการติดต่อ	32	52.46
- ไม่เคยติดต่อ	29	47.54
<u>การติดต่อประสานงานกับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในหมู่บ้าน</u>		
- มีการติดต่อ	61	100
- ไม่เคยติดต่อ	-	-

5. การให้บริการของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

การให้บริการของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ศึกษาใน 2 ด้าน คือ วิธีการให้บริการสงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชน และการดำเนินการจัดหาทุนของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- 1) วิธีการให้บริการสงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชนของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่างตอบว่ามีคณะกรรมการรับผิดชอบโดยเฉพาะมากถึง ร้อยละ 85.25 มีเพียงร้อยละ 14.75 ที่ตอบว่าอื่น ๆ รายละเอียดตามตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนร้อยละของวิธีการให้บริการสงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชน
ของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

วิธีดำเนินการ	จำนวน (N = 61)	ร้อยละ
- ประชาชนศูนย์ฯ ดำเนินการเพียงผู้เดียว	-	-
- มีคณะกรรมการรับผิดชอบโดยเฉพาะ	52	85.25
- อื่น ๆ	9	14.75

2) การดำเนินการจัดหาทุน ของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน
กลุ่มตัวอย่างจำนวนเกินครึ่งตอบว่าไม่มีการจัดหาทุน (ร้อยละ 57.38) และมีการจัดหาทุนร้อยละ
42.62 รายละเอียดตามตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนร้อยละของการดำเนินการจัดหาทุนของคณะกรรมการ ศูนย์
สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

การดำเนินการจัดหาทุน	จำนวน (N = 61)	ร้อยละ
- มีการจัดหาทุน	26	42.62
- ไม่มีการจัดหาทุน	35	57.38

6. การจัดเก็บข้อมูลของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

การศึกษาการจัดเก็บข้อมูลของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน
ดำเนินการศึกษาใน 3 เรื่องด้วยกัน คือ การสำรวจและการจัดเก็บข้อมูล การมีส่วนร่วมในการจัด
ทำทะเบียนข้อมูล/ป้ายข้อมูลของศูนย์ฯ และการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของ
คณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน สรุปรายละเอียด ดังนี้

1) การจัดเก็บข้อมูล ของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน กลุ่ม
ตัวอย่างตอบว่า เคยสำรวจและจัดเก็บข้อมูล ร้อยละ 75.41 ส่วนที่เหลือ ร้อยละ 24.59 ตอบว่าไม่
เคยจัดเก็บข้อมูล รายละเอียดตามตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนร้อยละของการจัดเก็บข้อมูลของคณะกรรมการศูนย์
สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

การสำรวจและจัดเก็บข้อมูลกลุ่มบุคคลเป้าหมาย	จำนวน (N = 61)	ร้อยละ
- เคย	46	75.41
- ไม่เคย	15	24.59

2) การมีส่วนร่วมในการจัดทำทะเบียนข้อมูลตลอดจนป้ายข้อมูลของคณะกรรมการศูนย์
สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการจัดทำ
ร้อยละ 55.74 ส่วนที่เหลือร้อยละ 44.26 ไม่ได้ทำ รายละเอียดตามตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวนร้อยละของการมีส่วนร่วมในการจัดทำทะเบียนข้อมูล หรือ
ป้ายข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์ฯ ของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำ
หมู่บ้าน

การมีส่วนร่วมฯ	จำนวน (N = 61)	ร้อยละ
- ทำ	34	55.74
- ไม่ทำ	27	44.26

3) การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎร
ประจำหมู่บ้าน ผลจากการศึกษาพบว่า คณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านมี
การประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์ ร้อยละ 86.89 มีเพียงร้อยละ 13.11 ที่ไม่ได้ทำการ
ประชาสัมพันธ์ รายละเอียดตามตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 แสดงจำนวนร้อยละของการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานศูนย์ฯ ของ
คณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

การดำเนินการประชาสัมพันธ์	จำนวน (N = 61)	ร้อยละ
- มีการประชาสัมพันธ์	53	86.89
- ไม่มีการประชาสัมพันธ์	8	13.11

7. ความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

การศึกษาถึงความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน จากกลุ่มตัวอย่างพบว่าระดับความพอใจในระดับปานกลาง ร้อยละ 44.26 รองลงไปได้แก่ระดับความพึงพอใจมาก ร้อยละ 39.34 พอใจน้อย ร้อยละ 11.48 และพึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 4.92 ดังรายละเอียดที่แสดงในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12 แสดงจำนวนร้อยละของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านที่มีความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่

ความพึงพอใจ	จำนวน (N = 61)	ร้อยละ
- มากที่สุด	3	4.92
- มาก	24	39.34
- ปานกลาง	27	44.26
- น้อย	7	11.48
- น้อยที่สุด	-	-

8. ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านและข้อเสนอแนะ

จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ในเขตจังหวัดชัยนาท ปรากฏว่ามีปัญหาและข้อเสนอแนะประเด็นสำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านการบริหารงานของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

1.1 คณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำระเบียบข้อบังคับ

1.2 ประชาชนยังไม่ให้ความร่วมมือกับศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านเท่าที่ควร

1.3 ประชาชนยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่และวิธีการทำงานของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

1.4 เงินทุนของศูนย์ฯ มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอกับความต้องการ

- 1.5 คณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านยังขาดความเข้าใจในการบริหารเงินทุนของศูนย์ฯ
2. ด้านการจัดกิจกรรม และการให้บริการของศูนย์ฯ
  - 2.1 การติดต่อขอความร่วมมือ หรือช่วยเหลือจากภายนอกยังไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร หรือได้รับการช่วยเหลือล่าช้า
  - 2.2 การพัฒนาอาชีพราษฎรกลุ่มเป้าหมาย (ผู้ด้อยโอกาส) ยังขาดความร่วมมือจากกลุ่มเป้าหมายเนื่องจากไม่รู้จะประกอบอาชีพอะไร
3. ด้านการจัดเก็บข้อมูล
  - 3.1 คณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านขาดความรู้ความเข้าใจในรูปแบบ วิธีการจัดทำข้อมูล
4. ด้านอื่น ๆ
  - 4.1 ต้องการให้ทางราชการดำเนินการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสให้เพิ่มมากกว่านี้
  - 4.2 ต้องการให้เกิดความรวดเร็วในการจ่ายเงินคืนกรณีที่ศูนย์ฯ จ่ายเงินทดแทนไปก่อนแล้ว ซึ่งล่าช้าและบางครั้งไม่ได้คืน

2. ความชัดเจนในวัตถุประสงค์ สรุปได้ว่า คณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 81.97 เข้าใจวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานที่เหลือจำนวน 11 คน หรือร้อยละ 18.03 ไม่ทราบวัตถุประสงค์ โดยมีข้อสังเกตว่าจำนวนผู้ที่ทราบหรือเข้าใจวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานในศูนย์ฯ ระดับดีและระดับปานกลาง มีจำนวนเท่ากันคือ ศูนย์ฯ ละ 25 คน แต่จำนวนผู้ที่ไม่ทราบในศูนย์ฯ ทั้ง 2 ระดับ มีความแตกต่างกัน คือ ศูนย์ฯระดับดีมีจำนวน 4 คน ศูนย์ฯระดับปานกลาง จำนวน 7 คน

3. การบริหารงานของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน สรุปได้ว่าใน ส่วนความชัดเจนในการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม เป็นที่ผู้ที่ดำรงตำแหน่งกรรมการทั่วไปมีมากถึง 37 คน คิดเป็นร้อยละ 60.66 สำหรับตำแหน่งที่สำคัญที่กำหนดไว้โดยเฉพาะได้แก่ ประธาน รองประธาน เภรัณูญิก และเลขานุการ มีข้อที่น่าพิจารณาคือ ตำแหน่งประธานมีครบทุกศูนย์ จำนวน 8 ศูนย์ 8 คน เช่นเดียวกับตำแหน่งเลขานุการมีครบทุกศูนย์ 8 คน 8 ศูนย์ แต่ที่น่าสังเกตคือ ตำแหน่งรองประธานและเภรัณูญิก มีไม่ครบทุกศูนย์ โดยรองประธานมีเพียง 2 คน ซึ่งทั้ง 2 คน อยู่ในศูนย์ระดับปานกลาง และอีกตำแหน่งที่ถือว่าสำคัญเพราะเกี่ยวข้องกับเรื่องการบริหารเงินทุนของศูนย์คือตำแหน่งเภรัณูญิกปรากฏว่ามีเพียง 6 คน จากจำนวน 8 ศูนย์ ขาดไปจำนวน 2 คน 2 ศูนย์ ซึ่งเป็นศูนย์ระดับดี 1 ศูนย์ และศูนย์ระดับปานกลาง 1 ศูนย์

การประชุมคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับกำหนดการประชุมสรุปได้ว่า ส่วนใหญ่ไม่มีกำหนดประชุมแน่นอนถึงร้อยละ 44.26 (27 คน จากจำนวน 4 ศูนย์ เป็นศูนย์ระดับดี 1 ศูนย์ เป็นศูนย์ระดับปานกลาง 3 ศูนย์) สาเหตุเนื่องจากจะเรียกประชุมต่อเมื่อมีสิ่งที่จะต้องพิจารณาเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ฯ รองลงไปกำหนดประชุม 2 เดือนต่อ ครั้งจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 27.87 (จำนวน 2 ศูนย์ เป็นศูนย์ระดับดีทั้ง 2 ศูนย์) มีการประชุมเดือนละ 1 ครั้ง จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 14.75 (จำนวน 1 ศูนย์เป็นศูนย์ระดับดี) และอื่น ๆ เนื่องจากยังไม่มีการประชุมเพราะศูนย์ฯยังไม่มีปัญหาที่จะพิจารณาจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 13.12 (1 ศูนย์ระดับปานกลาง)

การเข้าประชุมของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านสรุปได้ว่า ส่วนใหญ่เข้าประชุมทุกครั้ง 52 คน คิดเป็นร้อยละ 85.25 ส่วนที่เหลือ 9 คน คิดเป็นร้อยละ 14.75 เข้าประชุมเป็นบางครั้งเนื่องจากติดภาระกิจส่วนตัว และไม่ทราบกำหนดประชุมและยังไม่เคยมีการประชุม

4. การประสานงานของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านสรุปได้ว่า มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยราชการ 58 คน คิดเป็นร้อยละ 59.08 (จำนวน 7 ศูนย์ เป็นศูนย์ระดับดี 4 ศูนย์ ระดับปานกลาง 3 ศูนย์) ไม่เคยติดต่อ 3 คน คิดเป็นร้อยละ 4.92 (จำนวน 1 ศูนย์ ระดับปานกลาง) หน่วยราชการที่ติดต่อได้แก่สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัด ด้านการติดต่อประสานงานสมาคม มูลนิธิ และองค์กรเอกชนกลุ่มตัวอย่างตอบว่า มีการติดต่อ 32 คน คิดเป็นร้อยละ 52.46 (จำนวน 4ศูนย์ ระดับดี 1 ศูนย์ ระดับปานกลาง 3 ศูนย์) โดยองค์กรเอกชนที่ติดต่อจะเกี่ยวข้องกับการให้การสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส เช่น สมาคมเพื่อนร่วมพัฒนาชนบท(พรช.) มูลนิธิ องค์กรเพื่อการกุศลต่าง ๆ เป็นต้น คณะกรรมการศูนย์ฯ ที่ไม่เคยติดต่อ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 47.54 (จำนวน 4 ศูนย์ ระดับดี 3 ศูนย์ ระดับปานกลาง 1 ศูนย์) สำหรับในส่วนของการติดต่อประสานงานกับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ในหมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 61 คน ตอบว่ามีการติดต่อ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การให้บริการของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน สรุปได้ว่าวิธีการให้บริการสงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชนกลุ่มตัวอย่างตอบว่ามีคณะกรรมการร่วมกันรับผิดชอบ โดยเฉพาะจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 85.25 (จำนวน 7 ศูนย์ ระดับดี 3 ศูนย์ ระดับปานกลาง 4 ศูนย์) และกลุ่มตัวอย่างที่ตอบอื่น ๆ 9 คน คิดเป็นร้อยละ 14.75 (จำนวน 1 ศูนย์ระดับดี) สาเหตุเนื่องจากการพิจารณาให้การสงเคราะห์จะแบ่งความรับผิดชอบให้กรรมการแต่ละคนเป็นผู้ดำเนินการตามประเภทของการสงเคราะห์ ในส่วนของการจัดหาทุนดำเนินการของศูนย์ฯ นอกเหนือจากทุนที่ทางราชการให้การสนับสนุนนั้น ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่าไม่มีการจัดหาทุนจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 57.38 (จำนวน 5 ศูนย์ ระดับดี 3 ศูนย์ ระดับปานกลาง 2 ศูนย์) สาเหตุเนื่องจากยังไม่เข้าใจในหลักการ วิธีการ ตลอดจนความจำเป็น

ของการจัดหาทุนและบางศูนย์ยังมีเงินอุดหนุนด้านเงินทุนของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านของทางราชการเป็นจำนวนที่พอเพียง สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่ามีการจัดหาทุนจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 42.62 โดยใช้วิธีการทอดผ้าป่า หรือ ขอรับบริจาคจากบุคคลทั่วไป โดยวิธีการอื่น ๆ

6. การจัดเก็บข้อมูลของคณะกรรมการศูนย์ฯ สรุปได้ว่าการสำรวจและการจัดเก็บข้อมูลของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านกลุ่มตัวอย่างตอบว่าเคยทำจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 75.41 (6ศูนย์ ระดับดี 4 ศูนย์ ระดับปานกลาง 2 ศูนย์) และตอบว่าไม่เคยทำ 15 คน คิดเป็นร้อยละ 24.59(2 ศูนย์ ระดับปานกลาง) สำหรับการมีส่วนร่วมในการจัดทำทะเบียนข้อมูลหรือป้ายข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์ฯ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบว่าได้ทำมีจำนวน 34 คนคิดเป็นร้อยละ 55.74 (4 ศูนย์ ระดับดี 3 ศูนย์ ระดับปานกลาง 1 ศูนย์)และตอบว่าไม่ได้ทำ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 44.26 (4 ศูนย์ระดับดี 1 ศูนย์ ระดับปานกลาง 3 ศูนย์)ในส่วนสุดท้ายเกี่ยวกับด้านการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของคณะกรรมการศูนย์กลุ่มตัวอย่างตอบว่ามีการประชาสัมพันธ์จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 86.89 (7 ศูนย์ ระดับดี 4 ศูนย์ ระดับปานกลาง 3 ศูนย์) โดยใช้วิธีการประกาศตามหอกระจายข่าว เสียงตามสาย ติดประกาศตามป้ายต่าง ๆ นัดประชุมชาวบ้าน เป็นต้น และกลุ่มตัวอย่างจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 13.11 (1 ศูนย์ ระดับปานกลาง)ตอบว่าไม่มีการประชาสัมพันธ์เนื่องจากกิจกรรมศูนย์ฯ มีความเคลื่อนไหวน้อยมาก

7. ความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่าง มีความพอใจปานกลางจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 44.26 (ศูนย์ระดับดี 12 คน ระดับปานกลาง 15 คน) พอใจมาก 24 คน คิดเป็นร้อยละ 39.34 (ศูนย์ระดับดี 12 คน ศูนย์ระดับปานกลาง 12 คน) พอใจน้อย 7 คน คิดเป็นร้อยละ 11.48 (ศูนย์ระดับดี 3 คน ระดับปานกลาง 4 คน) พอใจมากที่สุด 3 คน คิดเป็นร้อยละ 4.92 (ศูนย์ระดับดี 2 คน ระดับปานกลาง 1 คน) ไม่ปรากฏว่ามีผู้ตอบพื่อน้อยที่สุดแต่อย่างใด

8. ปัญหาและข้อเสนอแนะสรุปได้ว่ามีปัญหาและข้อเสนอแนะ 4 ด้านด้วยกันคือ ด้านการบริหารงานของศูนย์ฯ ด้านการจัดกิจกรรมและการให้บริการ ด้านการจัดเก็บข้อมูลและด้านอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการประเมินสามารถสรุปได้ว่า ในการดำเนินงานของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน หากจะให้มีการพัฒนาศูนย์ให้ก้าวหน้าต่อไป คณะกรรมการศูนย์ต้องมีความชัดเจนในวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง และการดำเนินงานของศูนย์ มีการบริหารงานที่ดี โดยมีการแบ่ง/มอบหมายหน้าที่ของคณะกรรมการให้ชัดเจน มีการประสานงานตลอดจนได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการจัดเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ มีการจัดหาทุน เพื่อการให้การสงเคราะห์ราษฎรอย่างทั่วถึง ตลอดจนคณะกรรมการต้องมีความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะคณะกรรมการอีกด้วย เพื่อให้การดำเนินงานของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาขอให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1. ความชัดเจนในวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านควรมีการทำความเข้าใจแก่คณะกรรมการศูนย์ฯ ให้เข้าใจอย่างชัดเจนก่อนแท้ เนื่องจากจะมีผลโดยตรงในการพัฒนาศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

2. การบริหารงานของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

2.1 ควรกำหนดให้มีผู้ดำรงตำแหน่งที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์ฯ ให้ครบถ้วน โดยเฉพาะตำแหน่ง เภรัญญิก ซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับด้านการเงินของศูนย์ฯ

2.2 กำหนดการประชุม ควรกำหนดให้ชัดเจนในเรื่องความถี่ ห่างของการประชุม เช่น เดือนละ 1 ครั้ง หรือ 2 เดือนครั้ง เป็นต้น เพื่อเป็นการกระตุ้นให้กิจกรรมของศูนย์ฯ เกิดการเคลื่อนไหวตลอดเวลา และจะส่งผลในการเข้าประชุมของคณะกรรมการศูนย์ฯ ได้เข้าประชุมครบทุกครั้งไปด้วยในตัว

3. การประสานงานของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน โดยเฉพาะการประสานงานกับสมาคม มูลนิธิ และองค์กรภาคเอกชนต่าง ๆ ควรติดต่อประสานงานมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะจะส่งผลให้การช่วยเหลือสงเคราะห์กลุ่มบุคคลเป้าหมายของศูนย์ฯ สามารถทำได้อย่างทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

4. การให้บริการของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน

4.1 การให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือประชาชนควรกำหนดให้คณะกรรมการทุกคนร่วมกันพิจารณาเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ที่ขอรับการช่วยเหลือซึ่งมีจำนวนมากแต่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ

4.2 การจัดหาทุนของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านควรให้เจ้าหน้าที่ของรัฐทำความเข้าใจในหลักการ วิธีการ ตลอดจนความจำเป็นของการจัดหาทุนแก่คณะกรรมการศูนย์ฯ ให้เข้าใจและเห็นความสำคัญเพราะจะส่งผลให้ศูนย์ฯ เป็นที่พึ่งของประชาชนได้อย่างแท้จริง

5. การจัดเก็บข้อมูลของคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน ควรมีการทำความเข้าใจ ให้คณะกรรมการศูนย์ฯ รับรู้ รับผิดชอบถึงวิธีการ แบบแผน แนวทาง และประเภทของข้อมูลที่ต้องจัดเก็บรวมทั้งการจัดทำทะเบียนข้อมูล ป้ายข้อมูล ตลอดจนการเผยแพร่ข้อมูลให้บุคคลทั่วไปได้รับทราบ

6. ความพึงพอใจในการปฏิบัติหน้าที่ ควรจะจัดให้มีสวัสดิการตอบแทนแก่คณะกรรมการศูนย์ฯ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานมากขึ้น

7. การประสานความร่วมมือจากองค์กรต่าง ๆ ในการดำเนินงานของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน มีปัจจัยหลายอย่างที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินงานซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ องค์กรเอกชน ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะกรรมการศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านเองซึ่งถือว่าเป็นตัวจักรสำคัญ และสิ่งหนึ่งที่ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินงาน คือรูปแบบและระบบในการบริหารงาน ซึ่งศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน เป็นองค์กรประชาชนในระดับหมู่บ้านที่จัดตั้งขึ้นในรูปคณะกรรมการและในปัจจุบันได้มี องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งเป็นองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ที่มีหน้าที่ในการบริหารการจัดการด้านต่าง ๆ ภายในตำบล ถ้าสามารถให้ อบต. เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านได้ก็น่าจะทำให้ศูนย์สงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้านมีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

ดิเรก ฤกษ์สำราญ. การพัฒนาชนบทเน้นการพัฒนาสังคมและแนวคิดความจำเป็นพื้นฐาน.

กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2527.

ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. การวิจัยประเมินผล หลักการ และกระบวนการ. กรุงเทพฯ :

คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2529.

พงษ์ศักดิ์ เกลิมขุติเดช. “การประเมินผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาด
(สกต.) สาขาพระนครศรีอยุธยา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรมหาบัณฑิต,

พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,
2537.

พิชญากรณ์ ศรีธัญรัตน์. “การประเมินผลนโยบายแท็กซี่เสรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรมหาบัณฑิต,
พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร
ศาสตร์, 2537.

ยุทธนา วิบุลากร. “การประเมินผลโครงการพัฒนาการให้บริการตรวจสุขภาพเตี้ยระยะที่ 2
(2531 - 2533) ใน 28 จังหวัด” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรมหาบัณฑิต,
พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม) สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2533.

วรเดช จันทรศร. “การนำนโยบายไปปฏิบัติ.” วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ (ตุลาคม 2537).

สมจิตร เหลืองสุวรรณ. “การประเมินผลการดำเนินงานกองทุนและเวชภัณฑ์ประจำหมู่บ้าน”
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2537.

สมหวัง พริยานุวัฒน์. รวมบทความทางการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2528.
